

AFS-YLEISSOPIMUKSEN MUUTOSTEN HYVÄKSYMINEEN – PÄÄTÖSLAUSELMA MEPC.331(76)

Hyväksyttäväksi esitettävä päätöslauselma

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO, International Maritime Organization) on tehty vuonna 2001 kansainvälinen yleissopimus alusten haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien rajoittamisesta (jäljempänä AFS-yleissopimus). Suomi liittyi sopimukseen 9.10.2010 (SopS 93/2010).

IMOn merellisen ympäristön suojelukomitea (MEPC-komitea) antoi 76. istunnossaan 17.6.2021 päätöslauselman MEPC.331(76), joilla tehdään oikeudellisesti sitovia muutoksia AFS-yleissopimukseen. Muutokset kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, joten ne esitetään valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaisesti valtioneuvoston hyväksyttäväksi.

Päätöslauselmalla MEPC.331(76) muutetaan AFS-yleissopimuksen 1 ja 4 liitteitä. Muutoksilla kielletään sybutriinin käyttö alusten pohjamaaleissa. Sopimuksen liitteen I listaan lisätään sybutriini siten, että sen käyttö pohjamaalina kielletään 1.1.2023 alkaen ja niiden alusten, joiden pohjamaaleissa sitä on jo käytössä, tulee uusien pohjamaalinsa sybutriinivapaaksi viimeistään 1.1.2028 mennessä. Sopimuksen 4 liitteen 2 sääntöön ja lisäykseen 1 tehdään teknisiä muutoksia, jotka liittyvät todistuskirjojen myöntämiseen ja todistuskirjan malliin.

Muutosten yhteys kansalliseen lainsäädäntöön ja EU-lainsäädäntöön

AFS-yleissopimus on Suomessa toimeenpantu merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009). Merenkulun ympäristönsuojelulain 8 luvussa on säädetty aluksen suojaamiseen käytettävien haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien käytön kiellosta, AFS-ilmoituksesta ja AFS-yleissopimuksen mukaisten tietojen toimittamisesta. Aluksen suojaamiseen käytettävien haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien käytön kiellon koskevan 1 §:n mukaan aluksen suojaamiseen käytettävien haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien käytön kiellosta Euroopan yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten sekä Euroopan yhteisön jäsenvaltion alueella sijaitseviin satamiin tai offshore-terminaaleihin saapuvien muun lipun alla purjehtivien alusten suojaamiseen säädetään orgaanisten tinayhdisteiden kieltämisestä aluksissa annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 782/2003 (nk. TBT-asetus).

TBT-asetus sääntelee AFS-yleissopimuksen alaan kuuluvia alusten pohjissa käytettäviä kiinnittymisenestomaaleja. Sen 1 artiklan mukaan asetuksen tarkoituksena on vähentää tai poistaa haitallisia vaikutuksia, joita aiheutuu meriympäristölle ja ihmisten terveydelle orgaanisista tinayhdisteistä, jotka toimivat biosidisinä tehoaineina kiinnittymisenestojärjestelmissä, joita käytetään jäsenvaltion lippua käyttävissä tai jäsenvaltion hallinnon alaisuudessa toimivissa aluksissa taikka jäsenvaltioiden satamiin tai satamista purjehtivissa aluksissa riippumatta siitä, mitä lippua ne käyttävät.

Näin ollen unioni on käyttänyt asiassa lainsäädäntövaltaansa ja nyt kyseessä olevalla päätöslauselmalla tehtävät muutokset AFS-yleissopimukseen on katsottava täten kuuluvan unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Vaikutukset

Muutosta on valmisteltu pitkään ja se edistää meriympäristön suojelun tilaa. Muutosta on kannatettu EU:ssa yhteisesti, eikä asiassa ole vahvoja poliittisia latauksia.

Sybutriinin käyttö alusten pohjamaalina tulee kielletyksi 1.1.2023 alkaen. Jo sybutriinia sisältävällä pohjamaalilla maalattujen alusten tulee uusia pohjamaalinsa sybutriinivapaaksi viimeistään 1.1.2028 mennessä. Koska siirtymäaika on verrattain pitkä, tästä ei voida arvioida aiheutuvan varustamoille tai laivanisännille ylimääräisiä telakointeja eikä täten kustannuksia. Muutos saattaa vaikuttaa vähäisesti saatavilla olevien pohjamaalien hintoihin.

Asian valmistelu

Päätöslauselma on hyväksytty IMOssa MEPC-komitean 75. kokouksessa 17.6.2021. Komitean kokousten kansallisissa koordinaatioissa on kuultu merenkulkusektorin viranomaisia ja sidosryhmiä. Lisäksi viranomaisia ja sidosryhmiä on kuultu ennen muutosten kansallista hyväksymistä. Lausunnonantajat joko tukivat muutosten hyväksymistä tai totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Hyväksymismenettely ja kansainvälinen voimaantulo

Päätöslauselmalla MEPC.331(76) tehdyt AFS-yleissopimuksen muutokset katsotaan hyväksytyiksi 1.7.2022 noudattaen MARPOL-yleissopimuksen mukaista niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä, ellei kolmasosa sopimuspuolista vastusta niitä tätä ennen. Tultuaan hyväksytyiksi muutokset tulevat voimaan 1.1.2023.

Koska kyseessä on sopimusmuutokset, jotka kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, ja kansainvälinen sopimus, jonka osapuoli EU ei ole, jäsenvaltiot toimivat unionin puolesta. Unioni ei kuitenkaan ole antanut erillistä valtuutusta jäsenvaltioille. Valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaisesti tällaiset muutokset hyväksyy valtioneuvosto (PeVL 16/2004). Valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan lisäksi toimivaltaperusteena on perustuslain 93.2 §.

Unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien muutosten voimaantulo ei edellytä kansallisia voimaansaattamistoimia. Muutosten voimaantulosta julkaistaan kuitenkin säädöskokoelman sopimussarjassa liikenne- ja viestintäministeriön ilmoitus ennen niiden voimaantuloa 1.1.2023, koska kyseistä tietoa ei julkaista EU:n virallisessa lehdessä. Samassa ilmoituksessa ilmoitetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto antaisi muutoksista tietoja suomeksi ja ruotsiksi ja että muutosten englanninkieliset tekstit julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla osoitteessa www.traficom.fi.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto hyväksyisi alusten haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien rajoittamisesta vuonna 2001 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen päätöslauselmalla MEPC.331(76) tehdyt muutokset.

Esittelijä

Erityisasiantuntija Eero Hokkanen, liikenne- ja viestintäministeriö